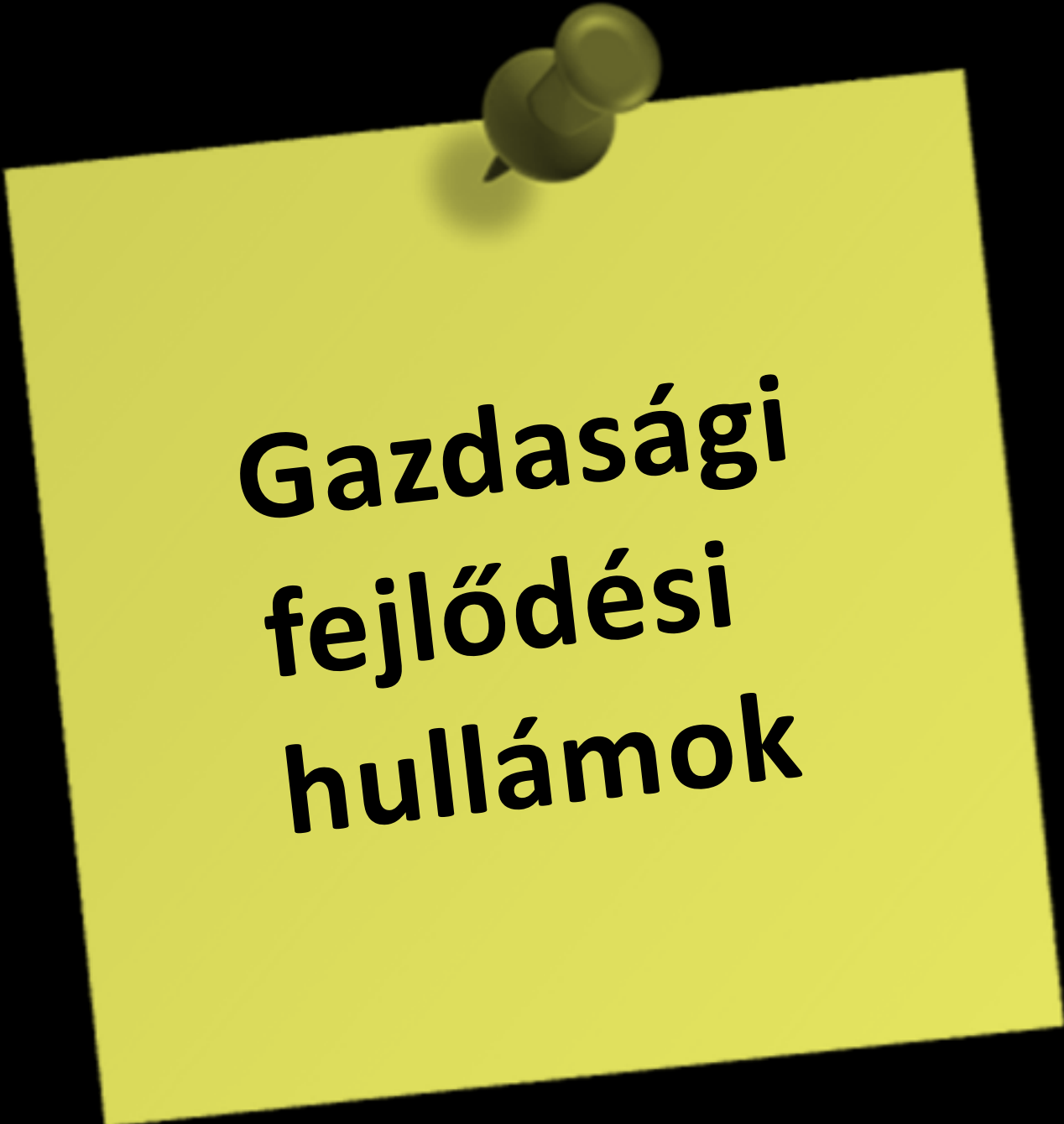

Gazdasági kapcsolatrendszerek

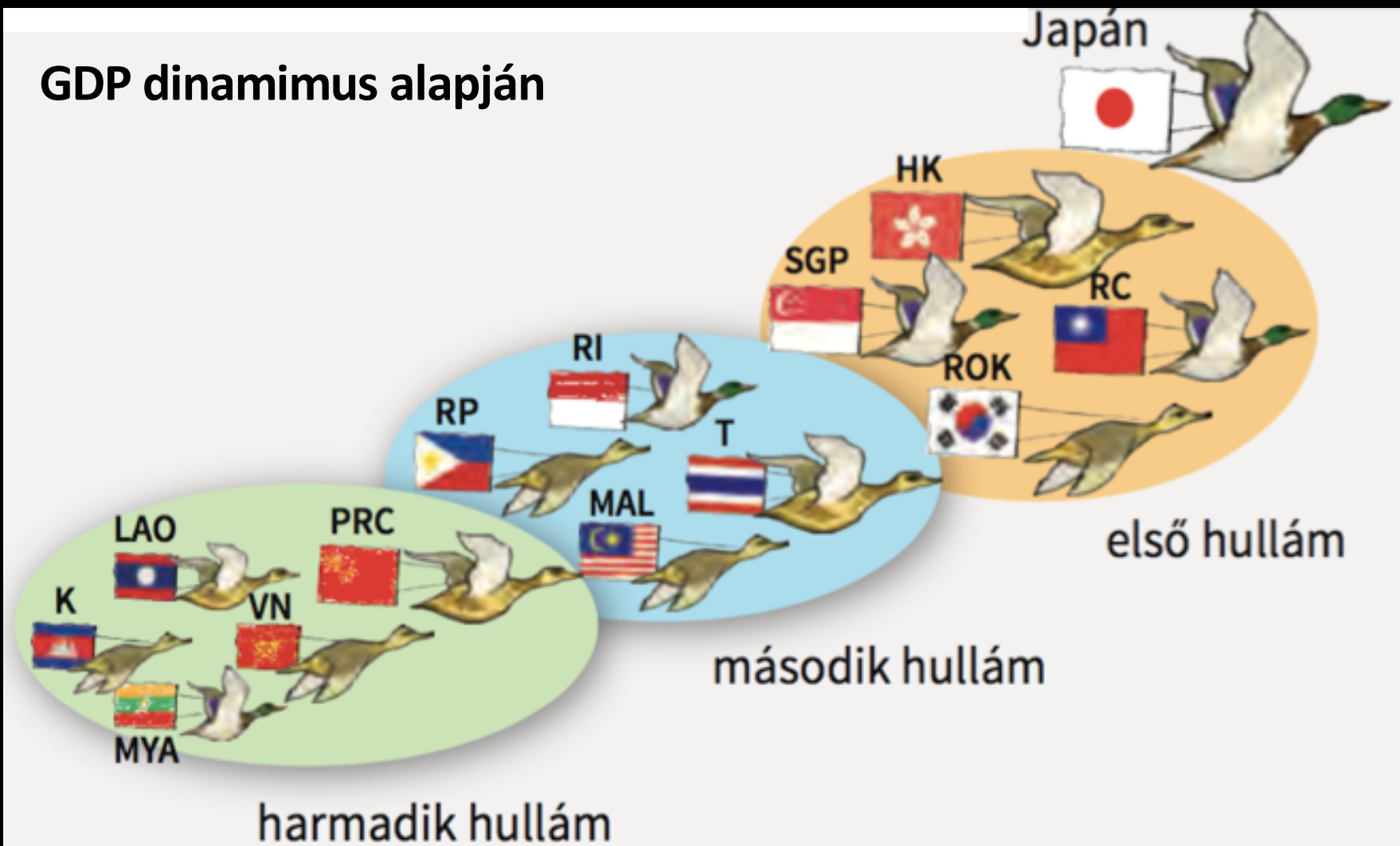
tanításának
módszertani kérdései

**Gazdasági
fejlődési
hullámok**

Fejlődési stafétabot-átadás

GDP dinamikus alapján

Fejlődési stafétabot-átadás

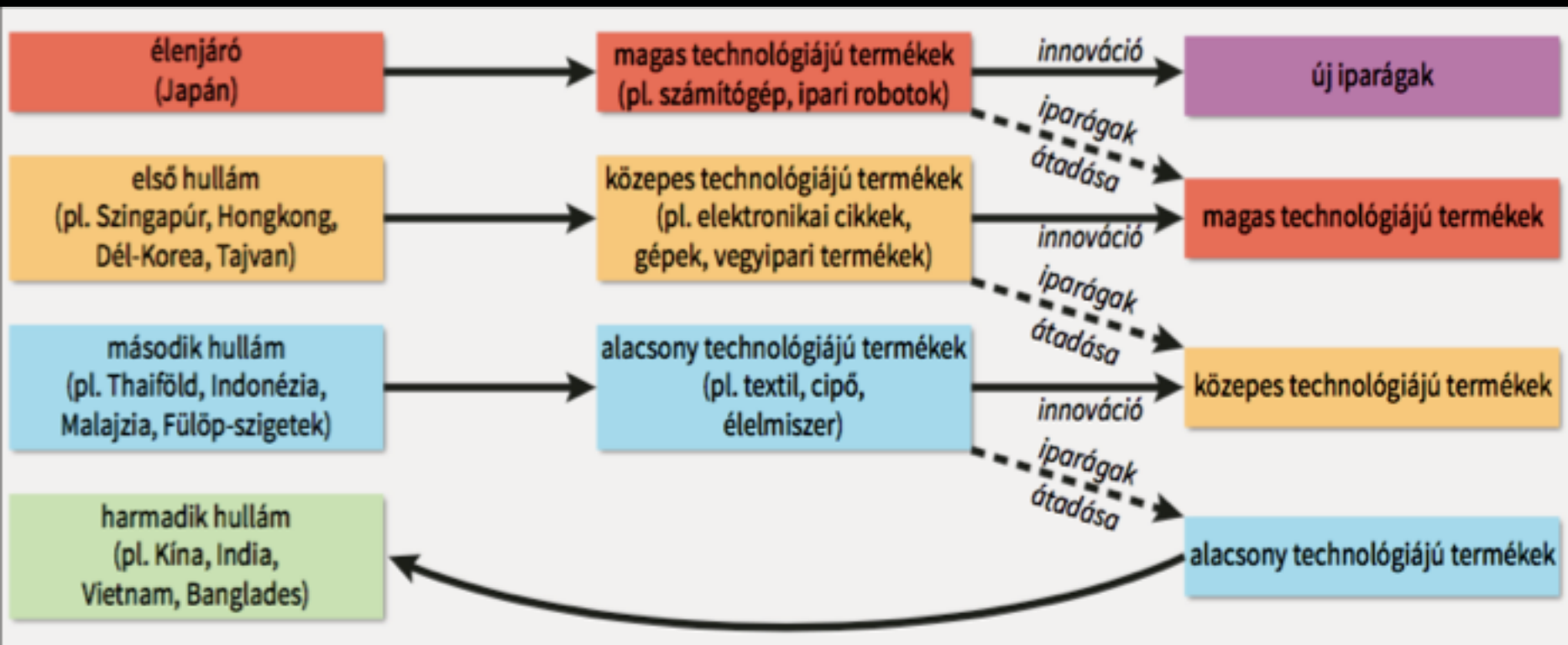

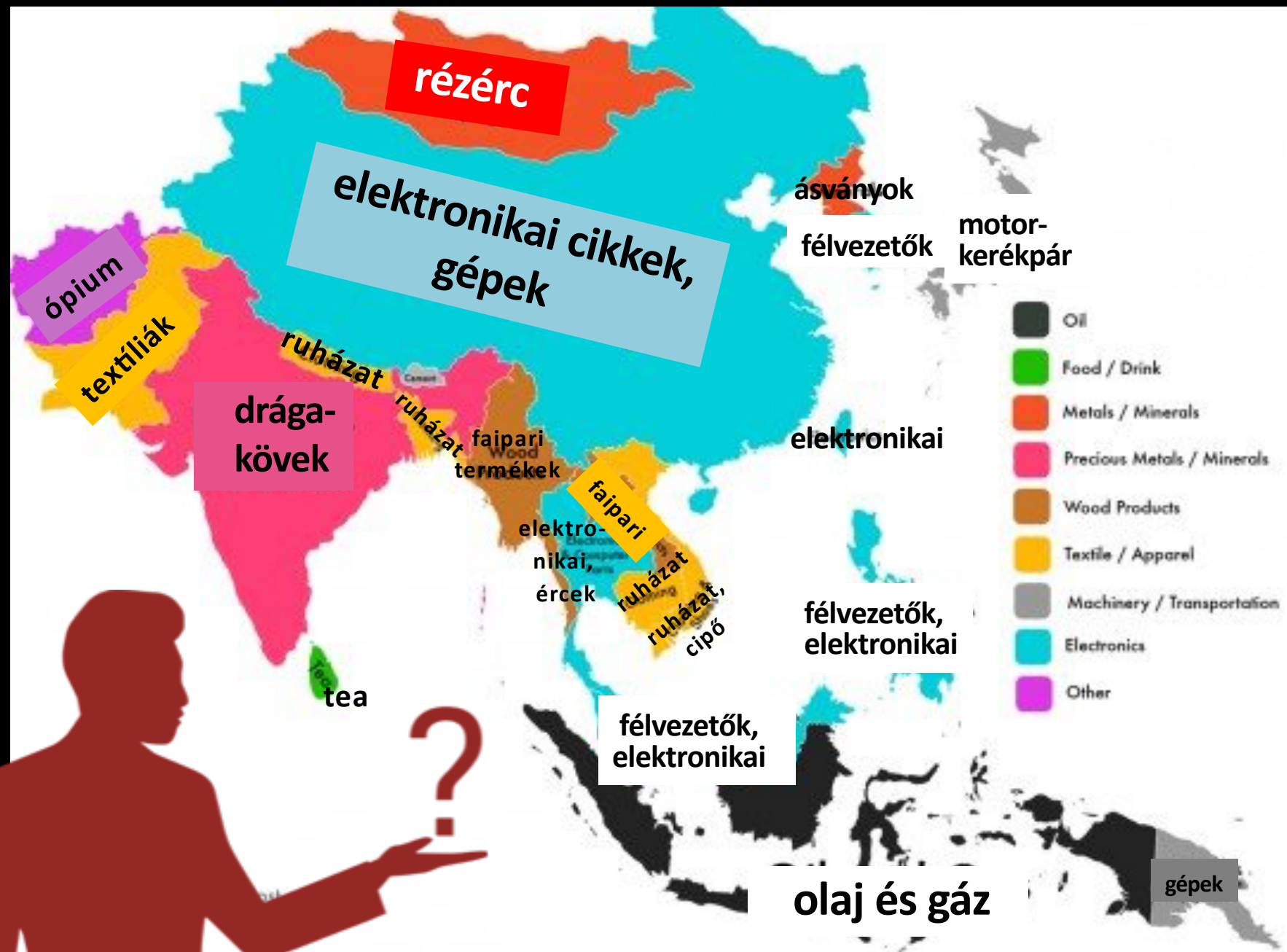
'kis tigrisek' ← kifejezés a gyors gazdasági fejlődés
„újonnan iparosodó” – nem helyes, a fejlődési folyamat idejétmúlta
tette → iparosodott országok

Fejlődési hullámokhoz tartozó országok:

1. élenjáró, centrumország (Japán)
 2. első hullám – fejlett gazdaságú iparosodott országok
(Szingapúr, Dél-Korea, Hongkong, Tajvan)
 3. második hullám – külföldi működőtőkével előrehaladottan
iparosodó (Thaiföld, Indonézia, Malajzia, Fülöp-szigetek)
 4. harmadik hullám – iparosodó országok
(Vietnam, Kambodzsa, de nyomukban Kína és India)
- + BRICS

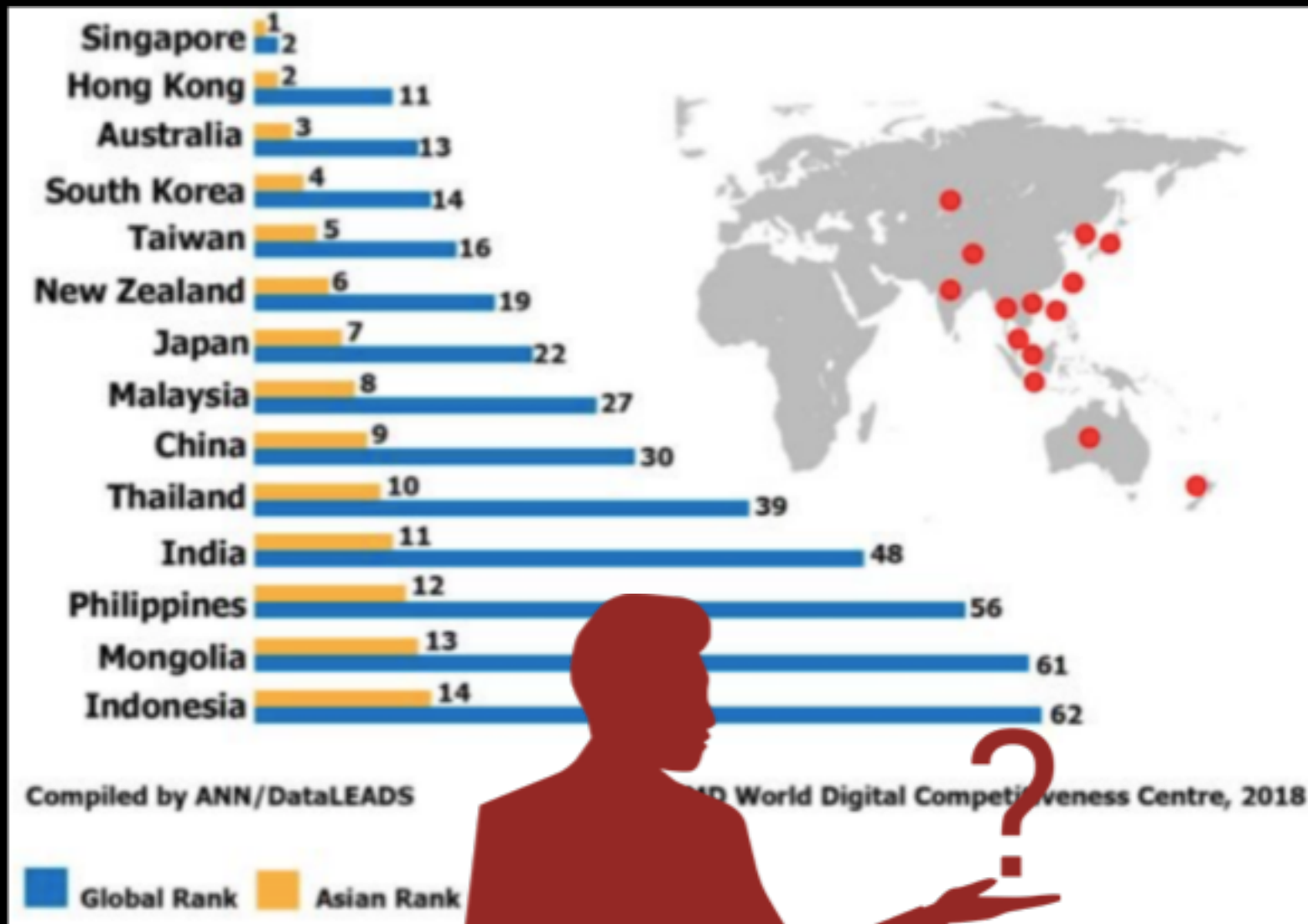
Termékszerkezetváltás

Hogyan mutatkozik meg a gazdasági szerkezetváltás?

Legversenyképesebb digitális gazdaságok Ázsiában (2018)

Mivel magyarázható?

JUST 17%
OF WORLDWIDE
PALM OIL
PRODUCTION
IS SUSTAINABLE

INDONESIA AND
MALAYSIA, MAJOR PALM
OIL PRODUCERS, ARE
HOME TO THE WORLD'S
ONLY REMAINING
WILD ORANGUTANS;
JUST 80,000 OF THESE
ANIMALS SURVIVE
THE SPECIES IS AT RISK
OF EXTINCTION

BETWEEN 2001 AND 2010,
PALM OIL PRODUCTION IN
INDONESIA GENERATED UP TO
268 MILLION
TONS OF CARBON
EMISSIONS

55 MILLION
CARS OR
70 COAL-FIRED
POWER PLANTS

THE **PALM OIL** **SUPPLY CHAIN**

FRUIT IS PICKED EVERY
10-12 DAYS AND SHIPPED
WITHIN 24 HOURS

IT IS TRANSPORTED TO
MILLS WHERE IT IS PRESSED
TO **EXTRACT THE OILS**

MILLS CAN PROCESS 18 TONS
OF PALM OIL PER HOUR

Duális gazdaság

1. értelmezés

gazdagodók

- külföldi érdekeltségű vállalatok
- ezekből élők (alkalmazottjaik, beszállítóik)
- példájukat követők
- az őket segítő, utánzó hazai körök (vállalkozók, külföldiekkel kapcsolatba kerülő hivatalnokok)

leszakadók

velük való
kapcsolatrendszer-
ből kimaradó
hazai tömegek

Duális gazdaság

2. értelmezés

nagyvállalatok

- integrált termelési rendszerekkel, modern technológiával
- nemzetközi méretekben termelők

kisvállalkozások

egyéni és családi termelő, szolgáltató vállalkozások

Duális gazdaság

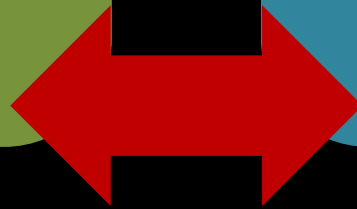
3. értelmezés

primer szektor

- alacsony jövedelmezőség
- alacsony kereslet
- rugalmatlanság
- csekély növekedés
- önellátó gazdálkodás

szekunder szektor

- profitösztönzés
- magas termelékenység
- gyors növekedés
- emelkedő bérek
- kereskedelmi lehetőségek

Duális cirkuláció

belső forgalom

- fogyasztás növelése
- technológiai fejlődés
- felsőbb kategóriájú gyártás és szolgáltatások

Hongkong
és Kína
szabadkeres-
kedelmi
övezet

nemzetközi forgalom

- a kereskedelem további integrációja
- gazdasági reformok és liberalizáció
- tőkebefektetés
- a pénz nemzetközivé válása

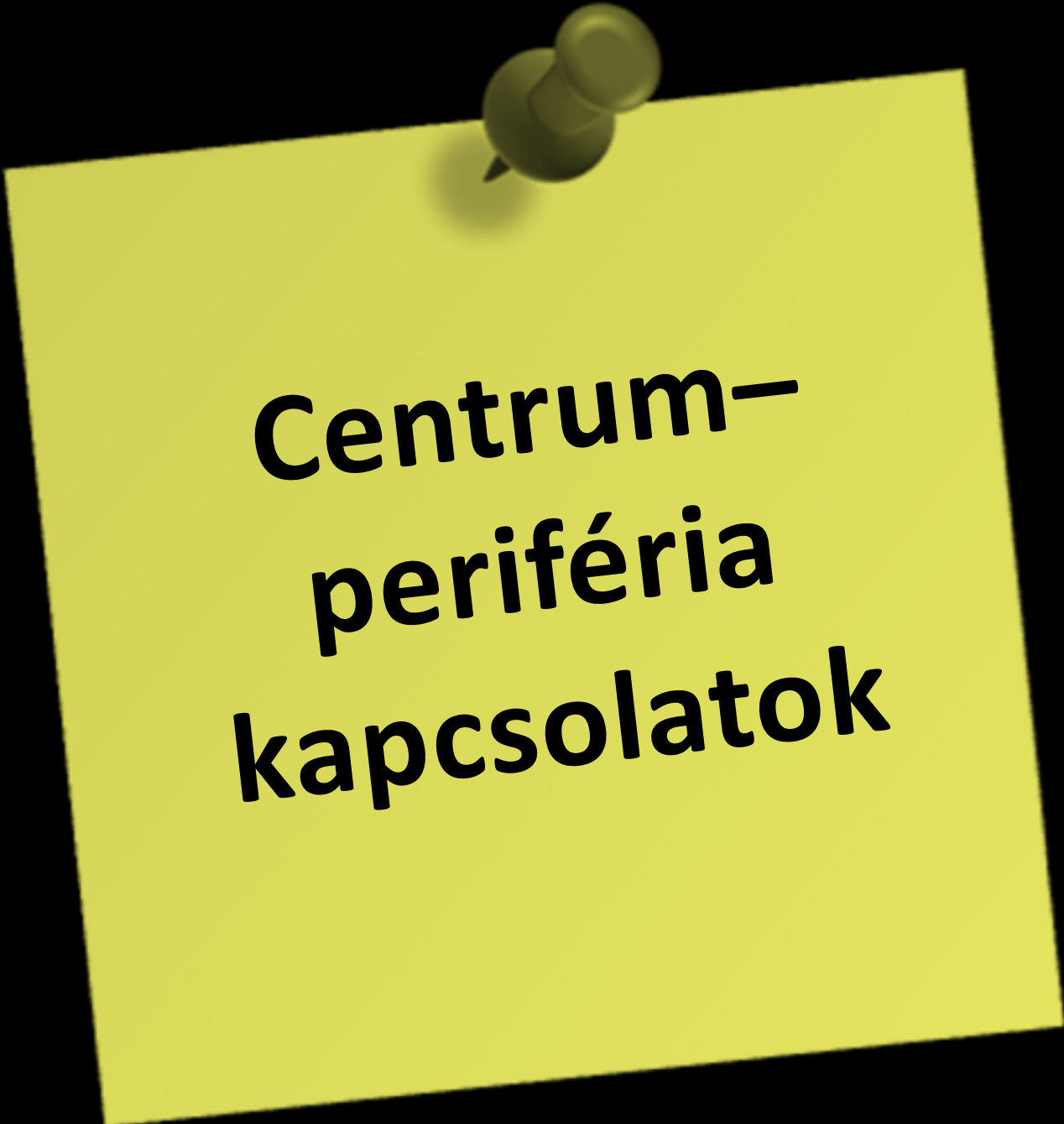
Gazdasági szerkezetváltás

egy adott gazdaságban kialakult termelési, fogyasztási, szolgáltatási tevékenységforma arányának megváltoztatása

Termelési szakosodás

Miért?

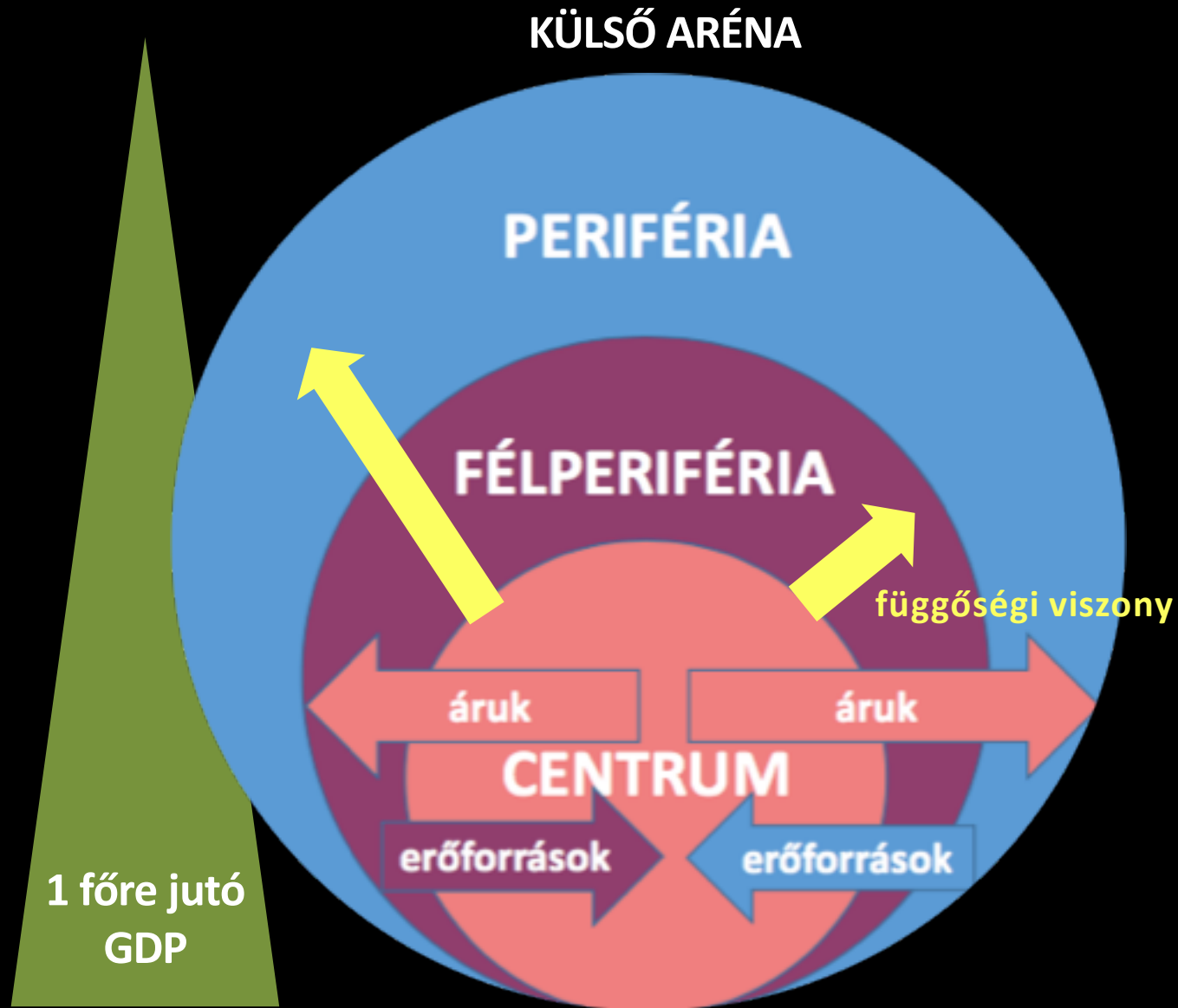

**Centrum-
periféria
kapcsolatok**

Wallerstein világrendszer elmélete (1983)

Világrendszerek szempontja	Minirendszerek	Világbirodalmak	Világgazdaság
Munkamegosztás	nemek, korok, fő tevékenységek	gazdasági és politikai centrum	centrum – periféria
Csere	kölcsönös csere legitimáció alapján (reciprocitás)	központi újraelosztás (redisztribúció)	nem egyenértékű csere

A világgazdaság hierarchikus tagoltsága a világrendszerek elmélete szerint

Centrum

- szerves fejlődési utat jár be
- a fejlettség anyagi, humán és társadalmi tényezője magas,
- egymással harmonikus
- stabil, változatos társadalom és gazdaság
- a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban előnyös szimmetria viszonyokat alakít ki, nagyértékű tényezőket cserél
- pl. a „triád” (Észak-Amerika, Nyugat-Európa, Kelet-Ázsia), Ausztrália, Új-Zéland
- nem homogén

Periféria

- nem homogén
- sem gazdaságilag, sem politikailag nem számottevő területek (Nepál, Etiópia, Észak-Jemen)
- egykori gyarmatok, az eredeti kultúra nem marad meg
- duális társadalmi-gazdasági szerkezet (szubszaharai Afrika nagy része)
- korábban fejlett társadalmak, de torz gazdasági szerkezet (India, Jáva, Bali vagy Latin-Amerika ill. Irak, Irán, Algéria, Líbia és az Arab-félsziget országai)
- az eredeti kultúra megmarad, az euroatlanti civilizációval való érintkezés a 20. században → kitörés (Kína, újonnan iparosodott országok)

Félperiféria

- a legbonyolultabb szerveződés
- nem félútonhelyezkedik el a centrum és periféria között
helyzeti adottságai a centrumhoz vannak közelebb
- állandó erőfeszítés → minél közelebb kerül a centrumhoz, annál nagyobb erőfeszítést igényel a felzárkózás
- ha abbamarad a felzárkózási törekvés → leszakad
- nem homogén

- Latin-Amerika fejlettebb része (Brazília DK-i, Mexikó É-i része, Uruguay, É-Argentína, Chile középső része)
- mediterrán régió (D-Olaszo., Spanyolo., Görögo., Portugália)
- Kelet-Közép-Európa (Baltikum, visegrádi országok stb.)
- Balkán, Kelet-Európa (pl. a FÁK egy része)

**A fokozatosan fejlődő térségek → növekedési pólusok
(nagy innovációs képesség szükséges)**

**A növekedési pólusok → centrumok (centrumtérségek) →
folyamatosan erősödnek
a többiek perifériákká válnak**

Közöttük aszimmetrikus függőség:

- **a növekedési pólus kihasználja a periféria nyersanyagát és munkaerejét**
- **a periféria a termékének felvevőpiaca**

A centrumtárségek beavatkoznak a perifériák életébe, gazdasági társadalmi működésébe → megbolygatják fejlődési tendenciájukat a pozíciójuk biztosítása érdekében

A centrum beavatkozása és következményei:

egészségügyi
vívmányaikat ráerőltetik
a perifériára

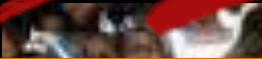
lecsökken a halálozási
arányszám + magas
születési arányszám

népességgrobbanás

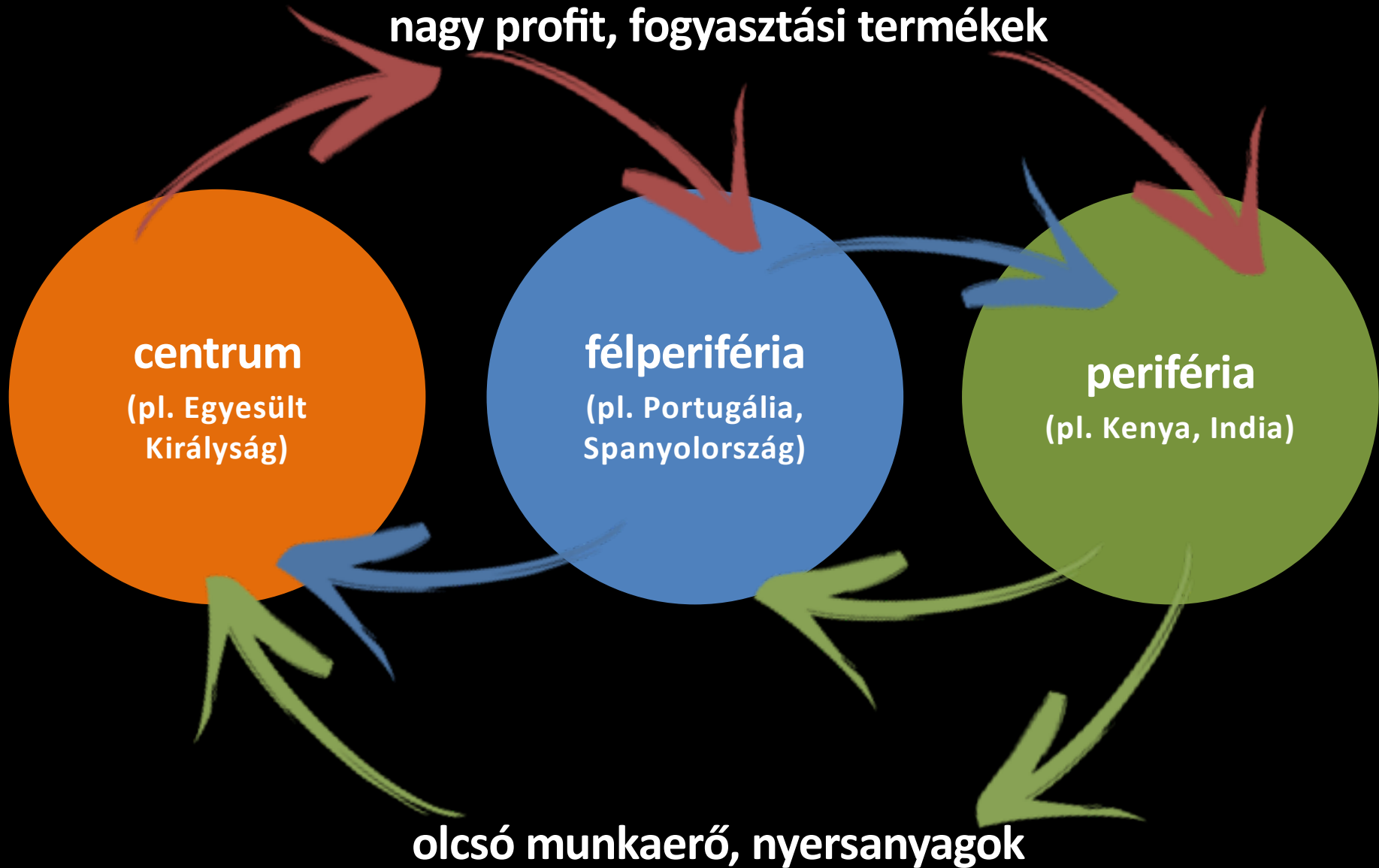
az ország nem képes
megfelelően ellátni
a népességet

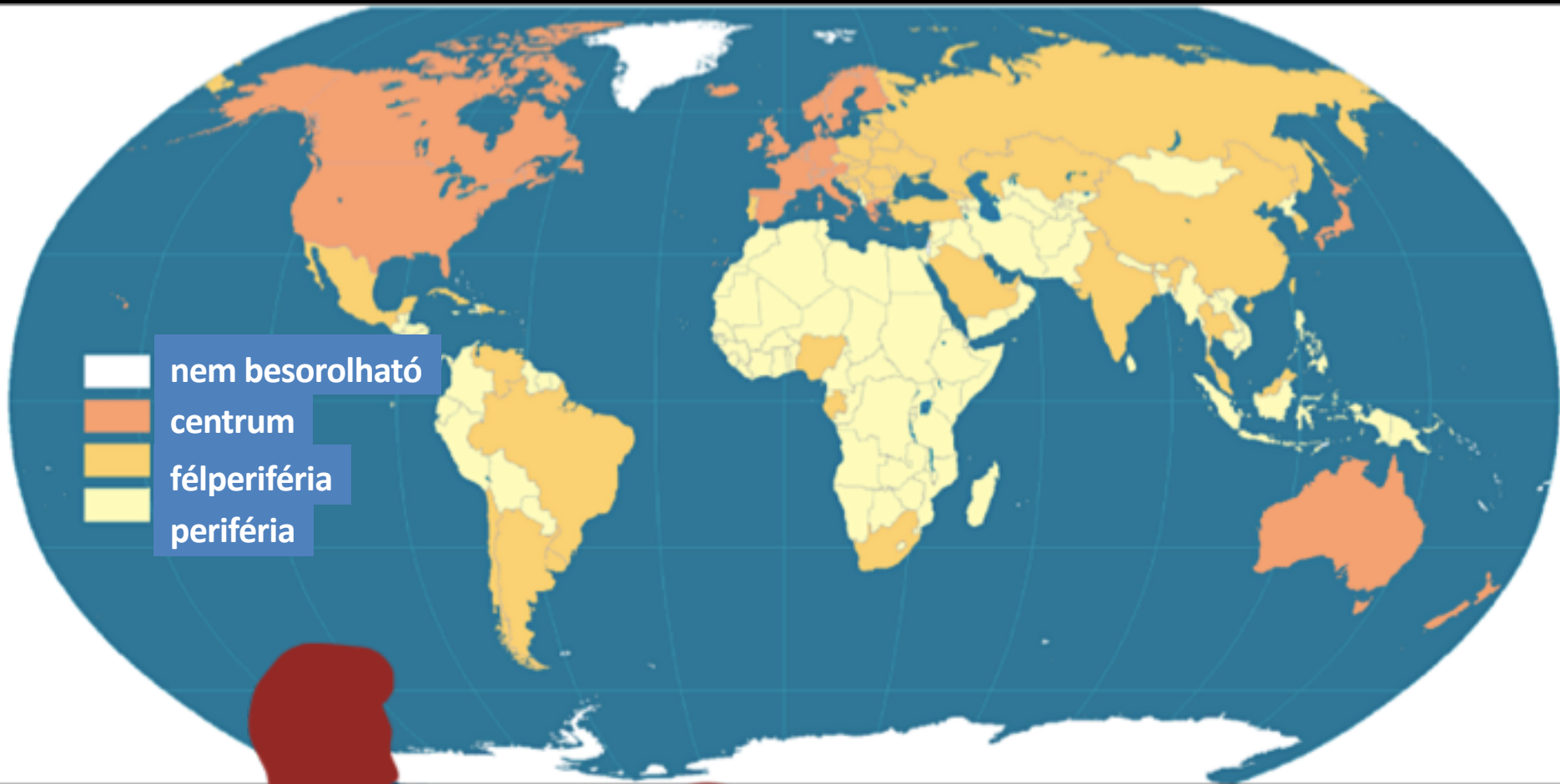
nagyfokú migráció a
centrumtárségek felé

tovább csökken a
fejlődési lehetőség,
humanitárius katasztrófák

nagy profit, fogyasztási termékek

**Hogyan helyezkednek el?
Fogalmazd meg!**

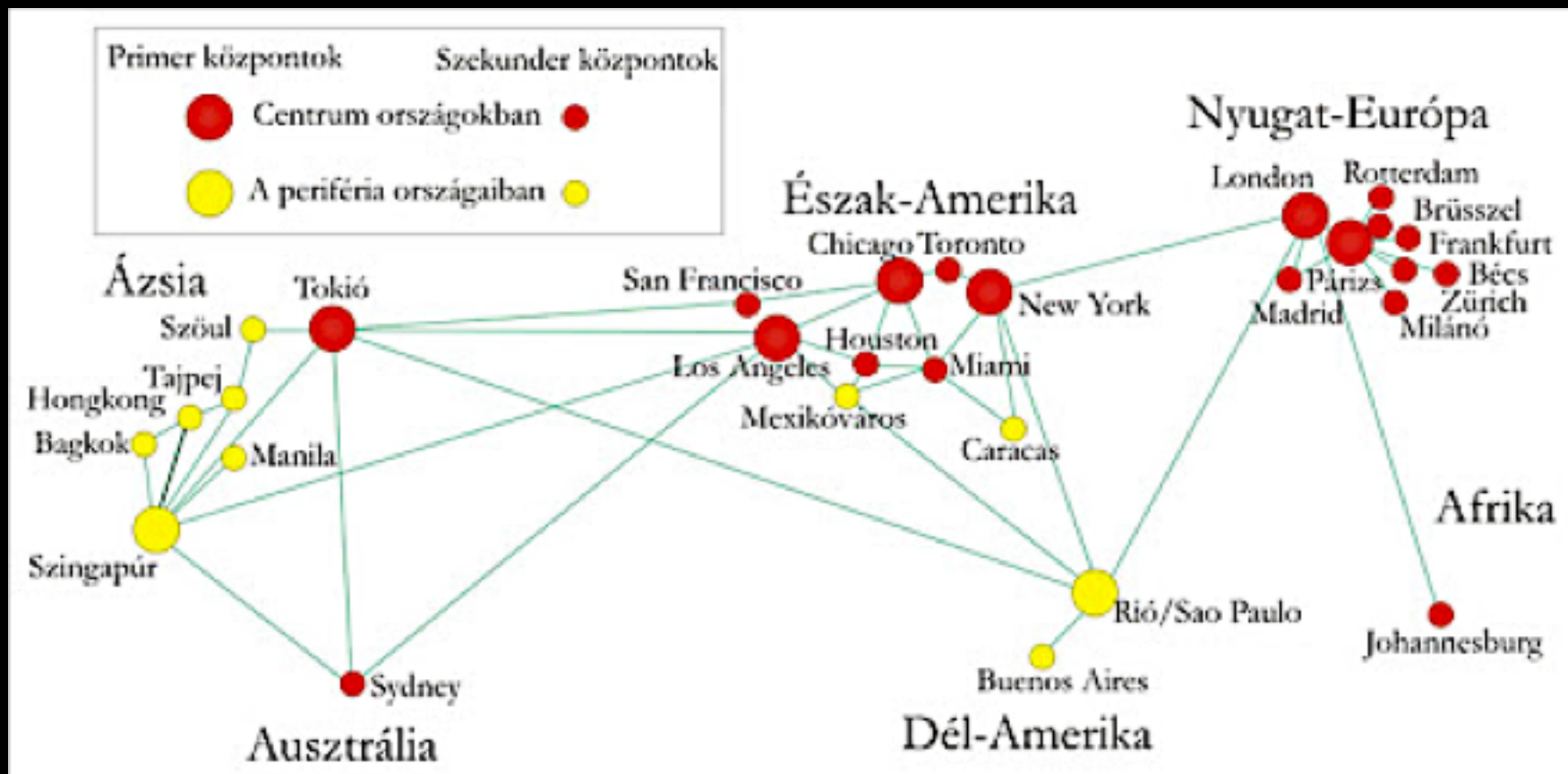
Miért így?

Időbeli változás → területi átrendeződés

Kor	Centrum	Félperiféria	Periféria	Külső aréna
1500	Nyugat- és Dél-Európa	Kelet-Közép-Európa	Kelet-Európa	A világ többi része
1700	Nyugat- és Dél-Európa	Kelet-Közép-Európa	Kelet-Európa, Dél- és Közép-Amerika, Dél-Ázsia	A világ többi része
1800	Anglia, Belgium, Hollandia, Franciaország	Egyesült Államok keleti parti tagállamai, Dél-Európa, Kelet-Közép-Európa	Dél- és Kelet-Ázsia, Dél-Amerika atlanti parti területei, Balkán, Észak-Európa, Kelet-Európa	Afrika, Óceánia, Ausztrália, Közel-Kelet, Közép-Ázsia
1900	Anglia, Belgium, Hollandia, Franciaország, Németország, Egyesült Államok	Dél-Európa, Skandinávia, Kelet-Közép-Európa, Ausztrália, Japán	Balkán, Kelet-Európa, Közép- és Dél-Amerika, Dél- és Kelet-Ázsia, Afrika óceánparti országai	Belső-Afrika, Oroszország ázsiai területei, Közel-Kelet
2000	Nyugat-, Dél- és Észak-Európa, Észak-Amerika, Japán, Ausztrália	Kelet-Közép-Európa, Balkán, Dél- és Kelet-Ázsia, Oroszország, Dél- és Közép-Amerika többsége, Észak- és Dél-Afrika	Fekete-Afrika, Dél-Ázsia, Közép-Ázsia, Közel-Kelet, Közép-Amerika	

Tendencia megfogalmazása

Globális városok – fúziópoliszok

globális és térségi erőközpontok

pénzügyi központok + kulturális metropoliszok + kreatív központok
innováció, fenntarthatóság
tudásalapú munkahelyek

a nemzetközi nagyvállalatok és a nemzetközi szervezetek döntéshozó központjai → jelentős a világgazdasági irányító szerepük

világviszonylatban vezető szerepet betöltő város

globális város nem= világváros

Herzogenaurach

(46 mrd USD)

Bentonville

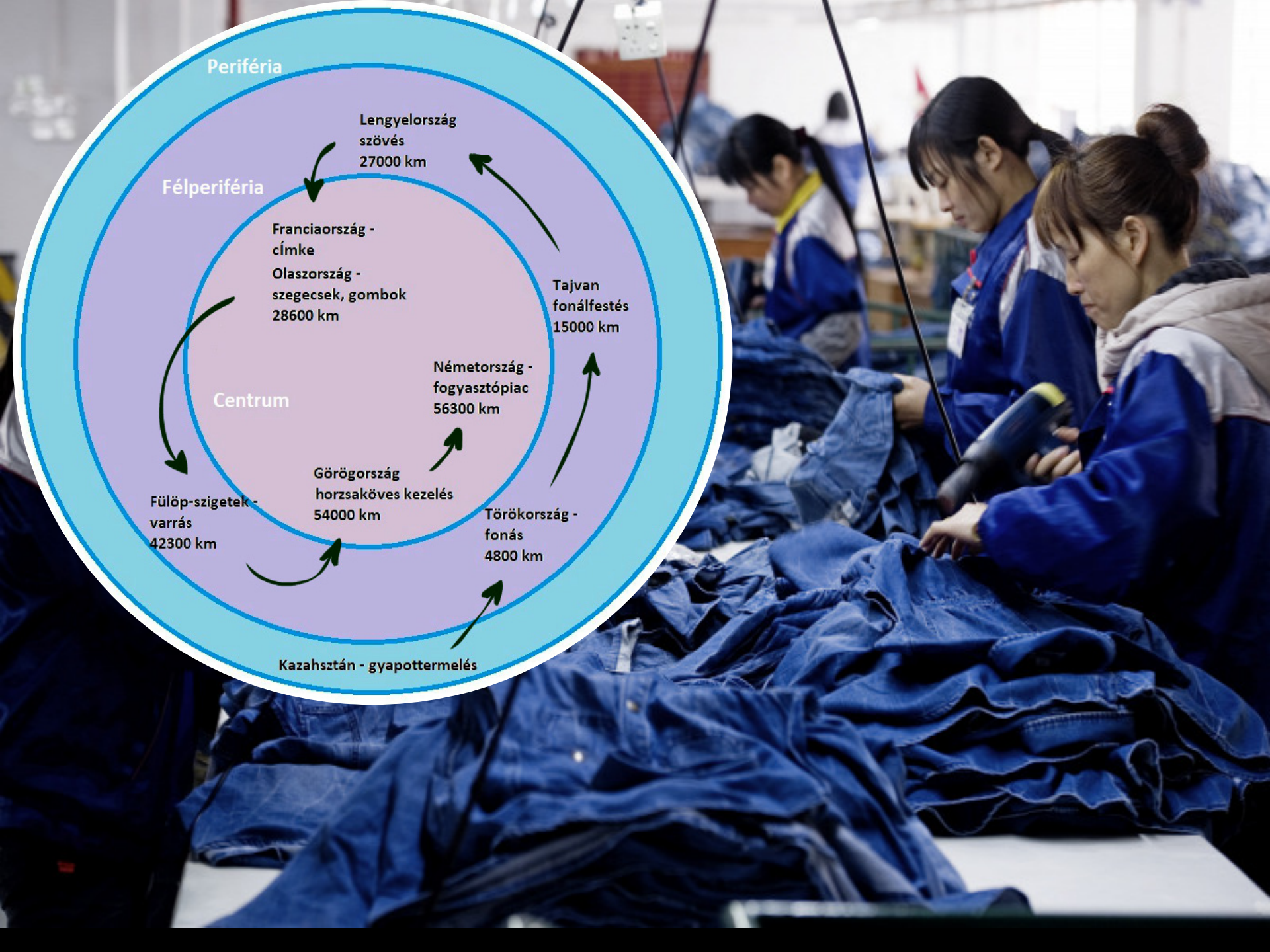
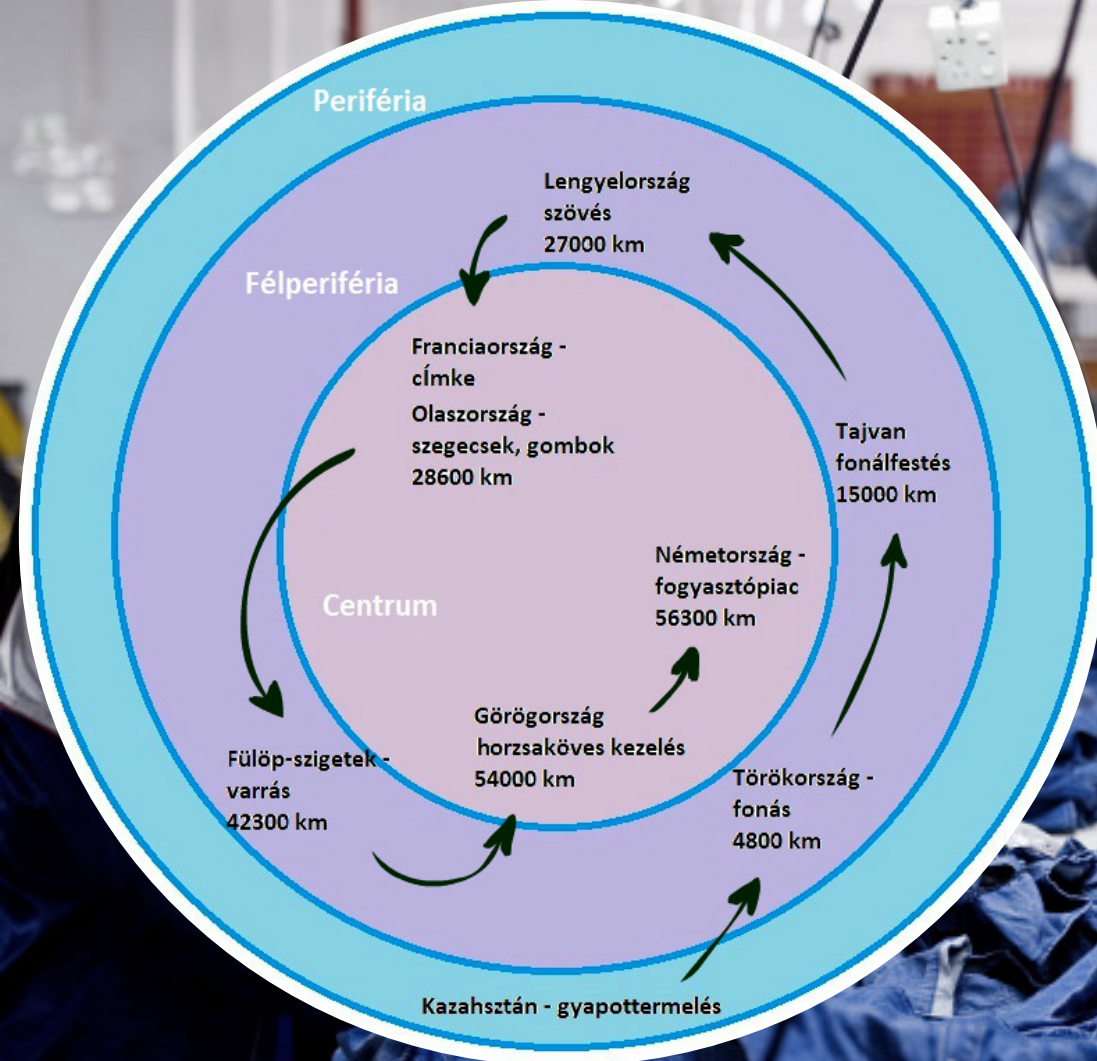

(246 mrd USD)

Globális városok-e?

Mo GDP (2017): 139 mrd USD

**fogyasztó-
piac (Németo.)**
56 300 km

**szövés
(Lengyelo.)**
27 000 km

**címke,gombok
(Franciao.,Olasz
o.)**
28 600 km

**gyapotszedés
(Kazahsztán)**
0 km

**fonalfestés
(Tajvan)**
15.000 km

**horzsakövezés
(Görögo.)**
54 000 km

**fonás
(Törökország)**
4 800 km

**varrás
(Fülöp-szk.)**
42 300 km

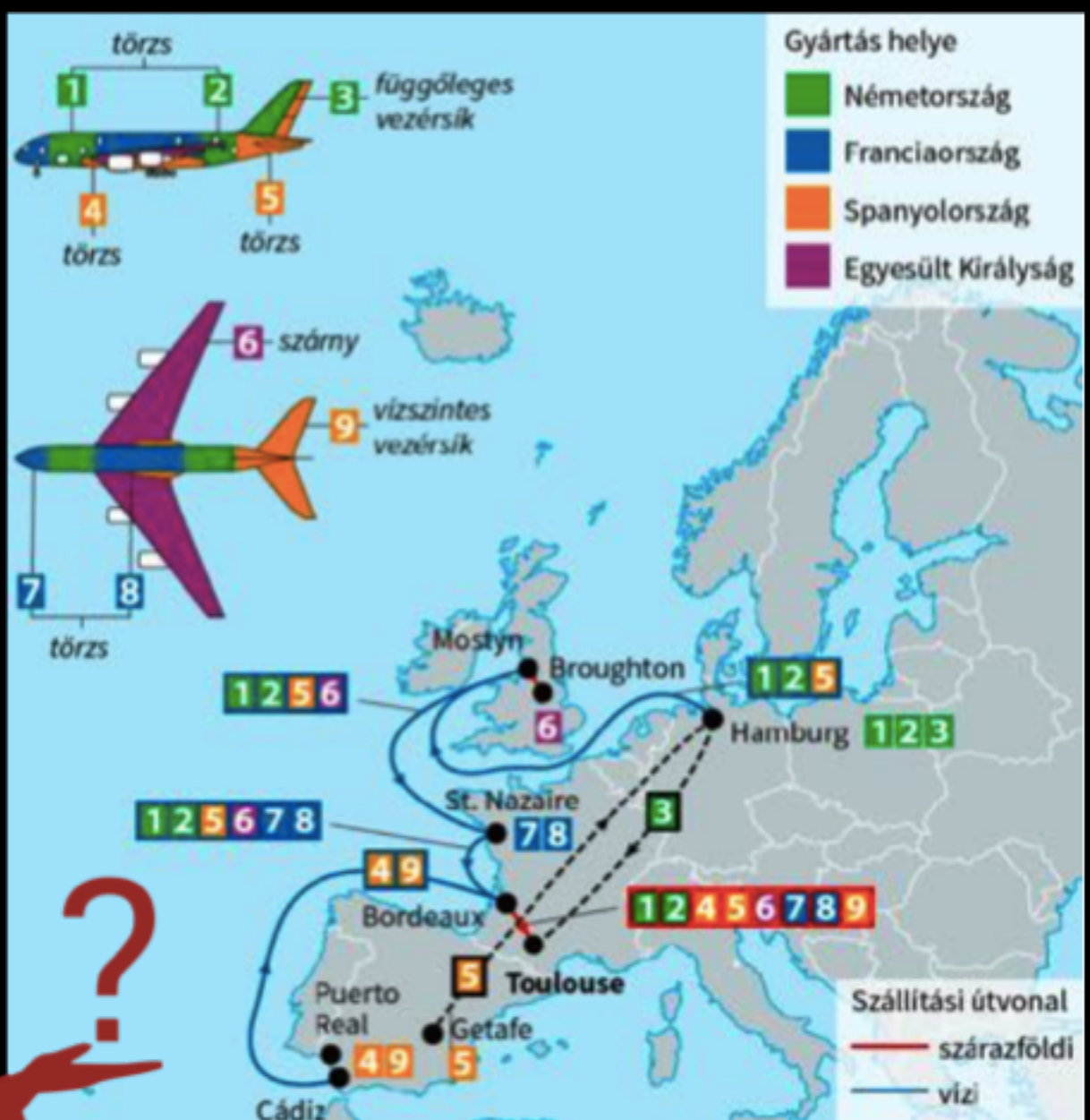

Mely tevékenységek hol és miért?

Európai kék banán

Airbus

Hogyan mintázza az európai centrum-periféria kapcsolatokat?

A banán fűrtösödése

